

DIREKTIVE

DIREKTIVA 2009/12/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 11. marca 2009

o letaliških pristojbinah

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 80(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Glavna naloga in gospodarska dejavnost letališč je zagotoviti oskrbo zrakoplova od pristanka do vzleta ter oskrbo potnikov in tovora tako, da letalskim prevoznikom omogočijo opravljanje zračnega prevoza. Letališča v ta namen ponujajo več objektov, naprav in sredstev ter storitev, povezanih z delovanjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora, stroške za to pa na splošno krijejo z letališkimi pristojbinami. Upravni organi letališča, ki zagotavljajo objekte, naprave in sredstva ter storitve, za katere se obračunavajo letališke pristojbine, bi si morali prizadevati, da poslujejo na stroškovno učinkovit način.
- (2) Treba je vzpostaviti skupen okvir, ki bo urejal bistvene značilnosti letaliških pristojbin in način njihovega dolo-

čanja, saj se lahko zgodi, da brez takšnega okvira ni mogoče izpolniti osnovnih zahtev v odnosu med upravnimi organi letališča in uporabniki letališča. Tovrsten okvir ne bi smel posegati v možnost države članice, da določi ali in v kakšnem obsegu se prihodki iz gospodarskih dejavnosti letališča upoštevajo pri določanju letaliških pristojbin.

- (3) Ta direktiva bi se morala uporabljati za letališča v Skupnosti, ki presegajo najmanjšo velikost, saj pri upravljanju in financiranju manjših letališč okvir Skupnosti ni potreben.

- (4) Poleg tega v državah članicah, v katerih nobeno letališče ne dosega najmanjše velikosti za uporabo te direktive, ima letališče z največjim potniškim prometom tak privilegiran položaj vstopne točke v to državo članico, da je za to letališče treba uporabiti to direktivo, da se zagotovi spoštovanje nekaterih temeljnih načel pri odnosih med upravnim organom in uporabniki letališča, zlasti kar zadeva preglednost pristojbin in nediskriminacije med uporabniki letališča.

- (5) Da bi spodbujale ozemeljsko kohezijo, bi morale države članice imeti možnost, da v okviru omrežja letališč uporabljajo skupen sistem obračunavanja pristojbin. Ekonomski transferji med letališči v takšnih omrežjih bi morali potekati v skladu z zakonodajo Skupnosti.

- (6) Zaradi porazdelitve prometa bi morale države članice imeti možnost dovoliti, da upravni organ letališč istega mesta ali somestja uporabi skupen in pregleden sistem obračunavanja pristojbin. Ekonomski transferji med temi letališči bi morali biti v skladu z ustrezno zakonodajo Skupnosti.

⁽¹⁾ UL C 10, 15.1.2008, str. 35.

⁽²⁾ UL C 305, 15.12.2007, str. 11.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 15. januarja 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu), Skupno stališče Sveta z dne 23. junija 2008 (UL C 254 E, 7.10.2008, str. 18) in Stališče Evropskega parlamenta z dne 23. oktobra 2008 (še ni objavljeno v Uradnem listu). Sklep Sveta z dne 19. februarja 2009.

- (7) Spodbude za odpiranje novih prog, ki so med drugim potrebne za pospeševanje razvoja zapostavljenih in najbolj oddaljenih regij, bi morale biti odobrene le v skladu z zakonodajo Skupnosti.

- (8) Pobiranje pristojbin za opravljanje navigacijskih služb zračnega prometa in storitev zemeljske oskrbe urejata že Uredba Komisije (ES) št. 1794/2006 z dne 6. decembra 2006 o določitvi skupne ureditve pristojbin za navigacijske službe zračnega prometa⁽¹⁾ oziroma Direktiva Sveta 96/67/ES z dne 15. oktobra 1996 o dostopu do trga storitev zemeljske oskrbe na letališčih Skupnosti⁽²⁾. Pristojbine, obračunane za pomoč invalidnim osebam in potnikom z omejeno sposobnostjo gibanja, ureja Uredba (ES) št. 1107/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2006 o pravicah invalidnih oseb in oseb z omejeno mobilnostjo v zračnem prevozu⁽³⁾.
- (9) Svet Mednarodne organizacije civilnega letalstva (Svet ICAO) je leta 2004 sprejel politike o letaliških pristojbinah, ki med drugim vključujejo načela stroškovnosti, nediskriminacije in neodvisnega mehanizma za gospodarsko ureditev letališč.
- (10) Po mnenju Sveta ICAO je letališka pristojbina dajatev, ki je namenjena in se uporablja posebej za povrnitev stroškov zagotavljanja objektov, naprav in sredstev ter storitev za civilno letalstvo, davek pa je dajatev, namenjena povečanju nacionalnih ali lokalnih proračunskih prihodkov, ki se navadno ne uporabljajo v celoti za civilno letalstvo ali za kritje točno določenih stroškov.
- (11) Letališke pristojbine bi morale biti nediskriminatorne. Uvesti bi bilo treba obvezen postopek, po katerem bi potekalo redno posvetovanje med upravnimi organi letališča in uporabniki letališča, z možnostjo, da se lahko katera koli stran obrne na neodvisen nadzorni organ, če uporabniki letališča spodbijajo odločitev o letaliških pristojbinah ali spremembi sistema obračunavanja pristojbin.
- (12) Da bi zagotovili nepristranskost odločitev ter ustrezno in učinkovito uporabo te direktive, bi bilo treba v vsaki državi članici ustanoviti neodvisen nadzorni organ. Ta organ bi moral imeti za izvajanje svojih nalog na voljo vse potrebne vire, kar zadeva zaposlovanje, strokovno znanje in izkušnje ter finančna sredstva.
- (13) Za uporabnike letališča je bistvenega pomena, da od upravnega organa letališča redno dobivajo podatke o tem, kako in na kakšni podlagi se obračunavajo letališke pristojbine. Takšna preglednost bi letalskim prevoznikom omogočila vpogled v stroške, ki jih ima letališče, in v produktivnost naložb letališča. Da bi lahko upravni organ letališča ustrezno ocenil zahteve glede prihodnjih vlaganj, bi bilo treba od uporabnikov letališča zahtevati, da mu pravočasno posredujejo svoje napovedi prometa, razvojne projekte ter posebne zahteve in predloge.
- (14) Upravni organi letališč bi morali uporabnike letališča obveščati o večjih infrastrukturnih projektih, saj imajo ti velik vpliv na sistem ali na višino letaliških pristojbin. Ti podatki bi morali biti posredovani, da se omogoči spremljanje morebitnih stroškov, povezanih z infrastrukturo, z namenom zagotovitve ustreznih in stroškovno učinkovitih objektov, naprav in sredstev ter storitev na zadevnem letališču.
- (15) Upravnim organom letališč bi bilo treba omogočiti, da uporabijo letališke pristojbine, ki ustrezajo infrastrukturi in/ali ravni opravljenih storitev, saj lahko letalski prevozniki od upravnega organa letališča upravičeno zahtevajo storitve, ki ustrezajo razmerju med ceno in kakovostjo. Dostop do različnih stopenj infrastrukture ali storitev pa bi moral biti na voljo na osnovi nediskriminacije vsem prevoznikom, ki jih želijo koristiti. Če povpraševanje presega ponudbo, bi se moral dostop določiti na podlagi objektivnega in nediskriminatornega merila, ki ga določi upravni organ letališča. Vsakršno razlikovanje letaliških pristojbin bi moralo biti pregledno, objektivno in temeljiti na jasnih merilih.
- (16) Uporabniki letališča in upravni organ letališča bi morali imeti možnost skleniti sporazum o ravni storitev glede kakovosti storitev, opravljenih v zameno za letališke pristojbine. Pogajanja o kakovosti storitev, opravljenih v zameno za pristojbine, so lahko del rednih posvetovanj.
- (17) Države članice imajo različne sisteme v zvezi z vnaprejšnjim financiranjem letaliških naložb. V državah članicah, kjer pride do vnaprejšnjega financiranja, bi se države članice ali upravni organi letališč morali zgledovati po politiki ICAO in/ali vzpostaviti svoje varnostne mehanizme.
- (18) Ta direktiva ne bi smela posegati v Pogodbo, zlasti v člene 81 do 89 Pogodbe.
- (19) Ker cilja te direktive, in sicer določitve skupnih načel za obračunavanje letaliških pristojbin na letališčih Skupnosti, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, saj na nacionalni ravni ni mogoče vzpostaviti enotnih sistemov obračunavanja letaliških pristojbin za celotno območje Skupnosti, in jih zaradi obsega in učinkov lažje doseže Skupnost, lahko Skupnost sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. Skladno z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne prekoračuje okvirov, ki so potrebni za doseganje navedenega cilja –

⁽¹⁾ UL L 341, 7.12.2006, str. 3.

⁽²⁾ UL L 272, 25.10.1996, str. 36.

⁽³⁾ UL L 204, 26.7.2006, str. 1.

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

Člen 1

Predmet urejanja

1. V tej direktivi so določena skupna načela za obračunavanje letaliških pristojbin na letaliških Skupnosti.

2. Ta direktiva se uporablja za vsako letališče na ozemlju, za katero velja Pogodba, in je odprto za komercialni promet ter katerega letni promet presega 5 milijonov potnikov, in za letališče z najvišjim potniškim prometom v vsaki državi članici.

3. Države članice objavijo seznam letališč na njihovem ozemlju, za katera se uporablja ta direktiva. Ta seznam temelji na podatkih Komisije (Eurostat) in se letno posodablja.

4. Ta direktiva se ne uporablja za pristojbine, pobrane za plačilo preletnih in terminalnih storitev in navigacijskih služb zračnega prometa v skladu z Uredbo (ES) št. 1794/2006 ali za pristojbine, pobrane kot nadomestilo za storitve zemeljske oskrbe iz Priloge k Direktivi 96/67/ES, ali za pristojbine, obračunane za financiranje pomoči invalidnim osebam in potnikom z omejeno sposobnostjo iz Uredbe (ES) št. 1107/2006.

5. Ta direktiva ne posega v pravico držav članic, da uporabijo dodatne ureditvene ukrepe, ki niso v nasprotju s to direktivo ali z drugimi ustreznimi določbami prava Skupnosti v zvezi s katerim koli upravnim organom letališča na njenem ozemlju. To lahko vključuje ukrepe ekonomskega nadzora, kot so odobritev sistemov obračunavanja pristojbin in/ali višino pristojbin, vključno z metodami obračunavanja, ki temeljijo na spodbudah, in določitev najvišjih cen.

Člen 2

Opredelitve pojmov

V tej direktivi

1. „letališče“ pomeni katerokoli površino, ki je posebej prilagojena za pristajanje, vzletanje in manevriranje zrakoplovov, vključno s pomožnimi objekti, napravami in sredstvi, ki se lahko uporabljajo pri teh operacijah za potrebe prometa zrakoplovov in storitev v zvezi z njimi, ter z objekti, napravami in sredstvi za zagotavljanje podpore komercialnemu zračnemu prevozu;

2. „upravni organ letališča“ pomeni organ, katerega naloga je, na podlagi nacionalne zakonodaje, predpisov ali pogodb, po potrebi skupaj z drugimi dejavnostmi ali brez njih, upravljati letališko infrastrukturo ali infrastrukturo letaliških omrežij in poslovati z njo ter usklajevati in nadzirati dejavnosti različnih izvajalcev na zadevnih letališčih ali zadevnih omrežjih letališč;

3. „uporabnik letališča“ pomeni vsako fizično ali pravno osebo, ki je odgovorna za prevoz potnikov, pošte in/ali tovora po zraku do ali od zadevnega letališča;

4. „letališka pristojbina“ pomeni pristojbino, obračunano v korist upravnega organa letališča, ki jo plačajo uporabniki letališča za uporabo objektov, naprav in sredstev ter storitev, ki jih zagotavlja izključno upravni organ letališča in ki so povezane s pristankom, vzletom, osvetlitvijo in parkiranjem zrakoplova ter sprejemom in odpremo potnikov in tovora;

5. „omrežje letališč“ pomeni skupino letališč, ki jih določi država članica in jih upravlja isti upravni organ letališča.

Člen 3

Nediskriminacija

Države članice zagotovijo, da pri letaliških pristojbinah v skladu z zakonodajo Skupnosti ni razlikovanja med uporabniki letališča. To pa ne izključuje prilagajanja letaliških pristojbin glede zadev javnega in splošnega interesa, vključno z okoljskimi vidiki. Merila za takšno prilagajanje morajo biti ustrezna, nepristranska in pregledna.

Člen 4

Omrežje letališč

Države članice lahko upravnemu organu omrežja letališč dovolijo, da za omrežje letališč določi skupen in pregleden sistem obračunavanja pristojbin.

Člen 5

Skupni sistemi obračunavanja pristojbin

Države članice lahko potem, ko obvestijo Komisijo, in v skladu s pravom Skupnosti upravnemu organu letališča dovolijo, da za letališča istega mesta ali somestja uporabi skupen in pregleden sistem obračunavanja pristojbin, če vsa letališča v celoti izpolnjujejo zahteve glede preglednosti iz člena 7.

Člen 6

Posvetovanje in pravna sredstva

1. Države članice zagotovijo, da je vzpostavljen obvezen postopek za redno posvetovanje med upravnim organom letališča in uporabniki letališča ali zastopniki ali združenji uporabniki letališča glede delovanja sistema obračunavanja letaliških pristojbin, glede višine letaliških pristojbin in po potrebi o kakovosti opravljenih storitev. Tako posvetovanje poteka najmanj enkrat letno, razen če ni bilo ob zadnjem posvetovanju dogovorjeno drugače. Če je med upravnim organom letališča in uporabniki letališča sklenjen večletni sporazum, posvetovanja potekajo v skladu s tem sporazumom. Države članice obdržijo pravico zahtevati pogostejše posvetovanje.

2. Države članice zagotovijo, da se sistem obračunavanja letaliških pristojbin ali višine letaliških pristojbin, če je le mogoče, spremeni po dogovoru med upravnim organom letališča in uporabniki letališča. Zato upravni organ letališča predloži uporabnikom letališča vsak predlog za spremembo sistema obračunavanja ali višine letaliških pristojbin najpozneje štiri mesece pred začetkom veljavnosti, skupaj z razlogi za predlagane spremembe, razen v primeru izrednih okoliščin, ki pa jih mora uporabnikom letališča opravičiti. Upravni organ letališča se o predlaganih spremembah posvetuje z uporabniki letališča in pri dokončni odločitvi upošteva njihova stališča. Upravni organ letališča običajno objavi svojo odločitev ali priporočilo najpozneje dva meseca pred začetkom njegove veljavnosti. Če med upravnim organom letališča in uporabniki letališča ne pride do sporazuma o predlaganih spremembah, upravni organ letališča svojo odločitev utemelji glede na stališče uporabnikov letališča.

3. Države članice zagotovijo, da lahko v primeru nesoglasja glede odločitve upravnega organa letališča o letaliških pristojbinah vsaka stran prosi neodvisni nadzorni organ iz člena 11 za posredovanje, ki nato preuči utemeljitve za spremembo sistema obračunavanja ali višine letaliških pristojbin.

4. Sprememba sistema ali višine letaliških pristojbin, za katero se odloči upravni organ letališča, če je predložena neodvisnemu nadzornemu organu, ne bo začela učinkovati, dokler je ta organ ne preuči. Neodvisni nadzorni organ v štirih tednih po tem, ko se mu zadeva predloži sprejme začasno odločitev o začetku veljavnosti spremembe letaliških pristojbin, razen če je v enakem času mogoče sprejeti končno odločitev.

5. Država članica se lahko odloči, da ne bo uporabila odstavkov 3 in 4 v zvezi s spremembami višine letaliških pristojbin ali strukture letaliških pristojbin na tistih letališčih, za katera:

- (a) se v skladu z nacionalnim pravom uporablja obvezen postopek, po katerem neodvisni nadzorni organ določi ali odobri letališke pristojbine ali njihovo najvišjo raven; ali
- (b) se v skladu z nacionalnim pravom uporablja obvezen postopek, po katerem neodvisni nadzorni organ redno ali na zahtevo zainteresiranih strani preveri, ali je med temi letališči dejanska konkurenca. Vedno, ko izid takega preverjanja to utemeljuje, država članica sklene, da neodvisni nadzorni organ določi ali odobri letališke pristojbine ali njihovo najvišjo raven. Ta odločitev se uporablja, dokler je na podlagi ocene tega organa to potrebno.

Postopki, pogoji in merila, ki jih v namene tega odstavka uporabi država članica, so ustrezni, objektivni, nediskriminatorni in pregledni.

Člen 7

Preglednost

1. Države članice zagotovijo, da upravni organ letališča vsakemu uporabniku letališča ali zastopnikom oziroma združenjem uporabnikov letališča pred vsakim posvetovanjem iz člena 6(1) pošlje informacije o vseh elementih, na podlagi katerih se določata sistem ali višina vseh pristojbin, ki jih upravni organ letališča zaračunava na vsakem letališču. Te informacije obsegajo vsaj:

- (a) seznam različnih storitev in infrastrukture, ki se zagotavljajo kot povračilo za obračunano pristojbino;
- (b) metodologijo, uporabljeno za določanje letaliških pristojbin;
- (c) celotno strukturo stroškov v zvezi z letališkimi objekti, napravami in sredstvi ter storitvami, na katere se nanašajo letališke pristojbine;
- (d) prihodke iz različnih pristojbin ter celotne stroške storitev, ki se financirajo s pristojbinami;
- (e) vsakršno financiranje javnih organov letaliških objektov, naprav in sredstev ter storitev, na katere se nanašajo letališke pristojbine;
- (f) napovedi stanja glede pristojbin, rasti prometa in načrtovanih naložb na letališču;
- (g) dejansko uporabo letališke infrastrukture in opreme v danem obdobju; in

(h) predviden izid predlaganih katerih koli večjih naložb glede vpliva na zmogljivost letališča.

2. Države članice zagotovijo, da uporabniki letališča upravnemu organu letališča posredujejo podatke pred vsakim posvetovanjem, kakor je predvideno v členu 6(1), zlasti o:

(a) napovedih glede prometa;

(b) napovedih glede sestave in predvidene uporabe njihove flote;

(c) svojih razvojnih projektih na zadevnem letališču; in

(d) svojih zahtevah na zadevnem letališču.

3. Ob upoštevanju nacionalne zakonodaje se podatki, posredovani na podlagi tega člena, štejejo za zaupne ali gospodarsko pomembne in tako se z njimi tudi ravna. Če delnice upravnega organa letališča kotirajo na borzi, je treba še zlasti izpolnjevati borzne predpise.

Člen 8

Nova infrastruktura

Države članice zagotovijo, da se upravni organ letališča pred dokončnim oblikovanjem načrtov za nove infrastrukturne projekte posvetuje z uporabniki letališča.

Člen 9

Standardi kakovosti

1. Z namenom, da se zagotovi nemoteno in učinkovito delovanje letališča, države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da upravnemu organu letališča in zastopnikom ali združenjem uporabnikov letališča omogočijo začetek pogajanj o sporazumu o ravni storitev glede kakovosti storitev, opravljenih na letališču. Ta pogajanja o kakovosti storitev se lahko vključijo v posvetovanje iz člena 6(1).

2. V vsakem tovrstnem sporazumu je določena raven storitev, ki jo mora zagotoviti upravni organ letališča, upoštevana pa sta dejanski sistem ali višina letaliških pristojbin in raven storitev, do katerih so uporabniki letališča upravičeni v zameno za plačilo letaliških pristojbin.

Člen 10

Razločevanje storitev

1. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi upravnemu organu letališča omogočijo, da spreminja kakovost in obseg posameznih letaliških storitev, terminalov ali delov

terminalov, in sicer z namenom opravljanja prilagojenih storitev ali zagotavljanja namenskega terminala ali dela terminala. Višina letaliških pristojbin se lahko razlikuje glede na kakovost in obseg takih storitev, stroške storitev oziroma kakršno koli drugo objektivno in pregledno utemeljitev. Brez poseganja v člen 3 letališki upravni organi sami določijo take različne letališke pristojbine.

2. Države članice sprejmejo potrebne ukrepe, da kateremu koli uporabniku letališča, ki želi uporabljati prilagojene storitve ali namenski terminal ali del terminala, omogočijo dostop do teh storitev in terminala ali dela terminala.

Če želi imeti dostop do prilagojenih storitev in/ali do namenskega terminala ali dela terminala več uporabnikov letališča, kakor je zaradi omejene zmogljivosti mogoče, se dostop določi na podlagi ustreznih, objektivnih, preglednih in nediskriminatorskih meril. Ta merila lahko določi upravni organ letališča, države članice pa lahko zahtevajo, da jih odobri neodvisni nadzorni organ.

Člen 11

Neodvisni nadzorni organ

1. Države članice imenujejo ali ustanovijo neodvisni organ, kot svoj nacionalni neodvisni nadzorni organ, da se zagotovi pravilna uporaba ukrepov, sprejetih za usklajitev s to direktivo, in prevzamejo najmanj naloge, dodeljene s členom 6. Ta organ je lahko isti kot subjekt, kateremu država članica zaupa izvajanje dodatnih ureditvenih ukrepov iz člena 1(5), vključno z odobritvijo sistema obračunavanja in/ali višino letaliških pristojbin, pod pogojem, da izpolnjuje zahteve iz odstavka 3 tega člena.

2. Ob upoštevanju nacionalnega prava, ta direktiva ne preprečuje, da neodvisen nadzorni organ, pod njegovim nadzorom in njegovo odgovornostjo, prenese izvajanje te direktive na druge neodvisne nadzorne organe, pod pogojem, da izvajanje poteka v skladu z istimi standardi.

3. Države članice zagotovijo neodvisnost neodvisnega nadzornega organa tako, da zagotovijo njegovo pravno ločenost in funkcionalno neodvisnost od vseh upravnih organov letališč in letalskih prevoznikov. Države članice, ki ohranijo lastništvo nad letališči, upravnimi organi letališč ali letalskimi prevozniki ali prevladujoč vpliv v upravnih organih letališč ali pri letalskih prevoznikih, zagotovijo, da se funkcije, povezane s takim lastništvom ali nadzorom, ne prenesejo na neodvisen nadzorni organ. Države članice zagotovijo, da neodvisen nadzorni organ izvaja svoja pooblastila nepristransko in pregledno.

4. Države članice Komisijo uradno obvestijo o imenu in naslovu neodvisnega nadzornega organa, njemu dodeljenih nalogah in odgovornostih ter o ukrepih, sprejetih za zagotovitev skladnosti z odstavkom 3.

5. Države članice lahko za potrebe neodvisnega nadzornega organa vzpostavijo mehanizem financiranja, ki lahko vključuje obračunavanje pristojbine uporabnikom letališč in upravnim organom letališč.

6. Države članice zagotovijo, da se v primeru nesoglasij iz člena 6(3) sprejmejo ustrezni ukrepi, da bi se:

- (a) vzpostavil postopek za reševanje nesoglasij med upravnim organom letališča in uporabniki letališča;
- (b) določilo pogoje, pod katerimi se neodvisen nadzorni organ lahko vključi v reševanje nesoglasja. Neodvisen nadzorni organ lahko zavrne pritožbe, za katere meni, da niso ustrezno utemeljene ali zadostno dokumentirane; in
- (c) določila merila, v skladu s katerimi se bodo nesoglasja preučila, da bi tako dosegli rešitev.

Ti postopki, pogoji in merila so nediskriminatorni, pregledni in objektivni.

7. Pri preverjanju upravičenosti spremembe sistema obračunavanja ali višine letaliških pristojbin iz člena 6 ima neodvisen nadzorni organ dostop do potrebnih podatkov zadevnih strani, s katerimi se mora posvetovati preden sprejme odločitev. Brez poseganja v člen 6(4) svojo končno odločitev objavi čim prej, vendar najpozneje v štirih mesecih od dneva, ko mu je bila zadeva predložena. V izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih se ta rok lahko podaljša za dva meseca. Odločitve neodvisnega nadzornega organa so zavezujoče, brez da bi posegale v parlamentarni ali sodni pregled, v skladu z ustrezno ureditvijo v državah članicah.

8. Neodvisen nadzorni organ izda letno poročilo o svojih dejavnostih.

Člen 12

Poročilo in revizija

1. Komisija Evropskemu parlamentu in Svetu do 15. marca 2013 predloži poročilo o uporabi te direktive, v katerem oceni napredek pri doseganju ciljev, po potrebi pa doda tudi ustrezne predloge za njeno revizijo.
2. Države članice in Komisija sodelujejo pri uporabi te direktive, zlasti glede zbiranja podatkov za poročilo iz odstavka 1.

Člen 13

Prenos

1. Države članice sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo do 15. marca 2011. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice predložijo Komisiji besedila temeljnih določb nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 14

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Člen 15

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 11. marca 2009

Za Evropski parlament
Predsednik
H.-G. PÖTTERING

Za Svet
Predsednik
A. VONDRA